RADNICE A DALŠÍ STAVBY ARCHITEKTA VLADIMÍRA FISCHERA V TIŠNOVĚ

SPOLUPRÁCE S MALÍŘEM JANEM KOEHLEREM

Jana Osolsobě
Aleš Filip

Co do počtu realizací byl Vladimír Fischer (1870–1947) bez nadsázky nejúspěšnějším moravským architektem první třetiny 20. století. Typologické rozpětí jeho staveb – od domů, škol a nemocnic až po úřední, reprezentační a sakrální stavby – je stejně imponující jako šíře oblouku stylového rozpětí jeho díla od pozdního historicismu až po funkcionalismus.[1] V roce 1901 se Fischer stal stavebním adjunktem státní stavební služby na Moravě a pro moravskou zemi pracoval až do roku 1923, kdy zvítězil v konkurzu na místo profesora architektury České vysoké školy technické v Brně. Během patnácti let svého profesorského působení dvakrát zastával i funkci rektora techniky. Kromě zvládání úředních a pedagogických povinností, a také řady veřejných funkcí, se s velkou intenzitou věnoval praxi projektujícího architekta. Větší soubory děl zanechal v Brně, kde žil od roku 1901, a Prostějově, městě spojeném s jeho počátečními realizacemi. Přední postavení mezi dalšími moravskými městy zaujímá Tišnov, vděčící Fischerovi za radnici a další tři stavby různého určení.[2] V našem příspěvku se zaměříme na analýzu tří tišnovských staveb Vladimíra Fischera z prvního desetiletí 20. století, zatímco čtvrtá stavba ze třicátých let bude pouze stručně připomenuta. Zkoumána bude také malířská a sochařská výzdoba těchto budov, zejména barevná sgrafita malíře Jana Koehlera (1873–1941) na budově radnice.

---

1 OSOLSOBĚ, Jana a FILIP, Aleš. Veliká versatilnost v oboru staveb všech druhů a nevšední píle odborná. Architekt Vladimír Fischer (1870–1947) a jeho stavebníci, spolupracovníci a pokračovatelé. In: PACKOVÁ Ludmila a ZEMAN, Pavel eds. *Brno před sto lety v osudech jeho obyvatel*. Brno, 2018, s. 62–80 (zde další literatura).

2 Srov. Ibid., s. 75–80: Seznam realizovaných i nerealizovaných projektů architekta Vladimíra Fischera.

OBECNÁ A MĚŠŤANSKÁ ŠKOLA DÍVČÍ

Roku 1903 Fischer navrhl obecnou a měšťanskou školu dívčí v Tišnově na nynější Riegrově ulici 312.[3] O rok později ji postavil místní stavitel Josef Vykouřil společně s brněnským architektem Františkem Valentou.[4] Dvoupatrová stavba nad půdorysem písmene U je inspirována klasicistním proudem baroka. Ve střední části – rizalitu – osově koncipované stavby jsou na dobové fotografii při zvětšení rozeznatelné detaily v podobě štukových dívčích tvářiček; ty označovaly určení budovy. Výrazným dodnes dochovaným prvkem školní budovy je neomanýristický vysoký portál tvořený dvěma zapuštěnými bosovanými sloupy nesoucími rozeklanou segmentovou římsu, v nadpraží s reliéfem městského znaku. Portál je neobvykle situován do pravého rohu budovy, neboť projekt od počátku počítal se symetrickou dostavbou chlapecké školy, k níž však nedošlo. Nižší neobarokní portál v jeho sousedství umožňoval přístup na školní pozemek, jenž byl ohraničen cihlovou zdí.

V roce 1934 padlo rozhodnutí o přístavbě dívčí školy, jednak v prodloužení hlavního průčelí na západní straně (na místě nižšího portálu), a jednak v prodloužení protějšího bočního křídla směrem na jihovýchod. Realizací byl pověřen místní stavitel Ludvík Zavřel.[5] Plány přístavby vypracoval slavný brněnský architekt Bohuslav Fuchs, který do Tišnova „pronikl“ stavbou městské spořitelny. Jeho projekt byl realizován v prodloužení hlavního průčelí, zatímco u nádvorní přístavby bylo Fuchsovo řešení nahrazeno projektem místního zednického mistra Jana Hykrdy.[6] Zdá se, že v hlavní frontě budovy byl Fuchsův návrh korigován, protože zřejmě nebyla realizována jím navržená kruhová okna. Při opravách vnějšího pláště budovy v letech 1967–1972 došlo k radikální redukci členících a výzdobných prvků, čímž budova pozbyla svůj malebný ráz. Z výzdoby hlavní fasády zbyly kromě portálu pouze pilastry vysokého řádu završené štítem a bosáž přízemí. Z větší části v původním stavu je dochováno boční průčelí na východní straně. O něco lepší situace je uvnitř; dochovaly se štukové detaily v úzkém vstupním vestibulu, původní vnitřní křídlové dveře (prosklené s dřevěným secesním orámováním) a schodiště s dekorativním kovovým zábradlím. V rohu tříd ve starých částech stavby je ještě možno najít půlkruhové výklenky pro kamna. Ze školního inventáře se také na schodišti zachoval zvonec na zvonění přestávek.

3 *Architektonický obzor*. Praha: Spolek architektů a inženýrů v království českém, 1907, roč. VI, s. 4.

4 SOkA Brno-venkov, fond C 134, inv. č. 511, Potvrzení od starosty města Tišnova, dat. 28. 2. 1905, adresované panu Josefu Vykouřilovi, zednickému mistru v Tišnově, v němž je uvedeno, že společně s architektem Františkem Valentou z Brna realizoval ve sjednaném čase a k plné spokojenosti objednavatele stavbu *„dvoupatrové budovy dívčí školy s velkou tělocvičnou“*.

5 Město Tišnov, archiv stavebního úřadu (nyní Odboru stavebního řádu), č. p. 312. Stavební povolení vydal Okresní úřad v Tišnově 16. 11. 1934, povolení k užívání budovy týž úřad 5. 9. 1935.

6 Ibid., Výměr Okresního úřadu v Tišnově, adresovaný Městské radě, dat. 5. 9. 1935.

Škola v Tišnově, č. p. 312, Riegrova ul., fotografie a půdorys.
(převzato z: Architektonický obzor, 1907)

Škola v Tišnově, č. p. 312, Riegrova ul., původní budova a přístavba z let 1934–1935.
(foto: J. Krejčí)

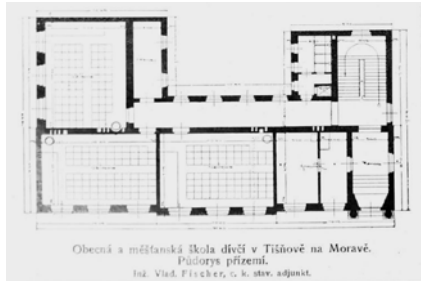

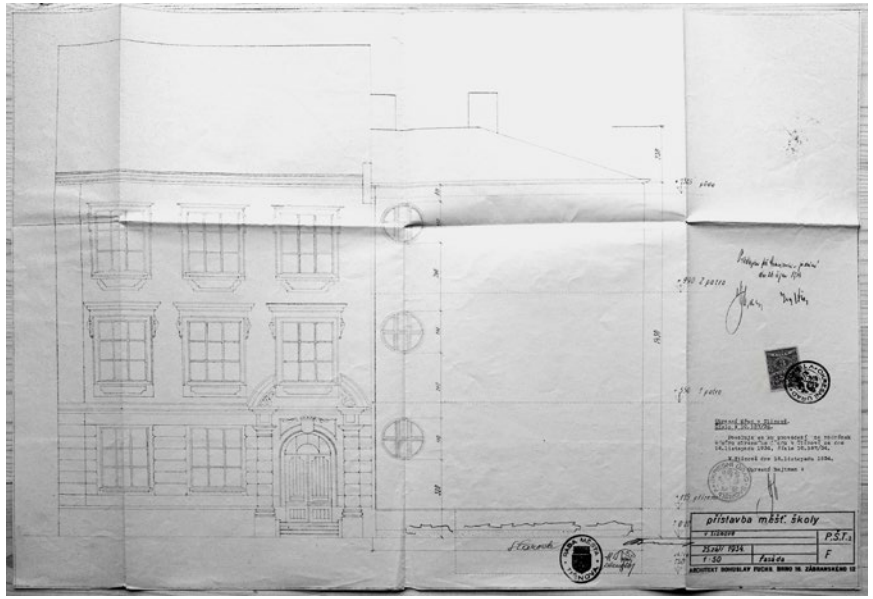

Škola v Tišnově, č. p. 312, Riegrova ul., návrh přístavby – fasáda navazující na hlavní průčelí, arch. Bohuslav Fuchs, 1934. (město Tišnov, archiv stavebního úřadu, foto: J. Krejčí)

STARÁ RADNICE A JEJÍ NÁHRADA

Až do doby asanace v roce 1905 si stará radnice zčásti udržela svůj renesanční charakter, byť prošla rozsáhlými stavebními úpravami v 18. století a byla ještě několikrát přestavována.[7] Na fotografii z roku 1900, pořízené pět let před zbořením, je vidět jednopatrovou budovu s barokními fasádami a mansardovou střechou; předsazená hranolová věž se otevírá arkádami v patře i v ose vstupní části. Úprava do této podoby pochází z roku 1771. V době pořízení fotografie byl původní renesanční ráz budovy do značné míry zastřen barokními úpravami. Byť má vysoká mansardová střecha s prostorným krovem sama o sobě elegantní siluetu, změnila zásadně hloubkovou orientaci tří stavebních těles na podélnou, odpovídající charakteru řadové uliční zástavby.[8] Patrně byly zjednodušeny i detaily průčelí, na němž

Radnice v Tišnově, č. p. 111, nám. Míru, obraz staré radnice v zasedacím sále v 1. patře, Norbert Pokorný, 1927. V té době již nestála, byla namalována podle fotografické předlohy.
(foto: J. Krejčí)

7 KONEČNÝ, Michal. Památky Tišnova od renesance po dnešek. In: DOLEŽEL, Jiří, LACINA, Jan a ZACPAL, Josef, eds. *Tišnov: příroda, dějiny, památky, lidé.* Tišnov, 2013, s. 544–594. Dříve se uvádělo, že zděná radnice byla vystavěna až roku 1771 a že radnice ze 16. století byla pouze dřevěná; viz KIBIC, Karel a FIŠERA, Zdeněk. *Historické radnice Čech, Moravy a Slezska, díl 2*. Praha, 2010, s. 354.

8 Na vedutě Tišnova z doby kolem r. 1727, jejímž autorem byl místní syndik C. J. Wokaun, je ještě vidět radnice s renesančním zastřešením sestávajícím ze tří hloubkově orientovaných sedlových střech.

jsou mimo věže patrné pouze jednoduché svislé okenní osy s pozdně barokními zašpičatělými suprafenestrami v 1. patře. Věž kvůli mohutné střeše jako dominanta zčásti zanikla, a budova se proto svým celkovým vzhledem přiblížila hospodářskému stavení (ostatně půda skýtala velký skladovací prostor). Úřadovny v přízemí byly umístěny příliš těsně nad úrovní venkovního terénu, který se vzadu svažoval. Omítka, zejména v přízemí do náměstí, tím velmi trpěla a problémy s vlhkostí byly i uvnitř.

V recentní historické monografii města Tišnova, v kapitole o památkách, napsal Michal Konečný: „(…) *nic nemohlo zakrýt zdaleka viditelnou skutečnost, že jednou z nejméně vyhovujících budov rozvíjejícího se města zůstával jeho symbol – radnice. V interiérech několikrát přestavované renesančně barokní stavby se vedle sebe v temných kancelářích tísnila městská úřední agenda s městskou spořitelnou; chyběl reprezentační sál, prostory pro kulturní instituce, jaké jinde představovalo muzeum či knihovna, a co bylo možná nejhorší, budova postrádala jakékoliv odkazy na svůj nový, ryze český charakter*.“[9] Výše zmíněná fakta by také částečně ospravedlňovala postup mladého sebevědomého architekta Fischera, když v roce 1904 navrhl úplné zbourání původní historické budovy – a právě on o tom přesvědčil starostu Františka Müllera.[10]

Radnice v Tišnově, č. p. 111, nám. Míru, hlavní průčelí, včetně přístavby z let 2002–2003.
(foto: Národní památkový ústav v Brně, M. Zavadil)

Archivář a redaktor Bohuš Sedlák v doslovu své knihy *V závětří Květnice* mimo jiné vypráví o událostech, které novostavbě předcházely: „*Počátkem tohoto století měl Tišnov velkou zpronevěrovou aféru. Velmi zámožný městský důchodní Josef Mašek okradl během let poplatnictvo asi o šedesát tisíc korun. Byl odsouzen do vězení a k úhradě zpronevěry. Za takto získané peníze usnesli se radní páni postaviti radnici novou.*“[11] Ještě v letech 1903–1904 bylo ovšem uvažováno spíše o přestavbě. V roce 1904 ji musel tišnovský stavební odbor odložit na příští rok, protože: „*p. státní inženýr Vladimír Fischer, jemuž svěřen vrchní dozor při stavbě, povolán*

9 KONEČNÝ, pozn. 7, s. 571.

10 Ibid., s. 572.

11 SEDLÁK, Bohuš. *V závětří Květnice. Kapitoly z dějin města Tišnova.* Blansko, 1948, s. 203–204. Viz též HÁJEK, Jan. *Čtení o starém Tišnově*. Tišnov, 1986, s. 31–32.

byl jako technický znalec do Olomouce k sdělání inventury arcibiskupských statků na delší dobu.“[12] Je nutno připomenout, že Fischer měl současně ve spolupráci s malířem Janem Koehlerem více rozestavěných projektů ve stylu české neorenesance. V té době dosud nebyla úplně hotova obnova renesančního zámku v Prostějově (1900–1906) ani Augustiniánský dům v Luhačovicích (1903–1906). Měl za sebou také již zkušenosti s radničními stavbami; realizoval např. neogoticko-neorenesanční radnici ve Fryštáku s vížkou a náznakem cimbuří (1901–1902) a pro Prostějov navrhl nerealizovanou neorenesančně-neomanýristickou radnici s několika patry lodžií na průčelí.[13]

Obecní výbor vybral projekt radnice a rozhodl také o zadání jeho realizace.[14] V květnu 1904 starosta František Müller navrhl vypsání výběrového řízení na vypracování plánů na přestavbu tišnovské radnice. Posouzení konkurenčních projektů se konalo 22. června 1904. Jako nejvíce vyhovující byl vyhodnocen projekt Vladimíra Fischera pod heslem „Na rynku“; komisi se zamlouval rovněž projekt brněnského architekta Františka Valenty. Oba projekty byly navrženy k ocenění – Fischer získal první a Valenta druhou cenu. Fischerův návrh radní ocenili těmito slovy: „*Projekt ‚Na rynku‘ nejvíce vyhovuje podmínkám konkurenčním, neboť zachovává starobylý ráz radnice, prakticky rozděluje a účelně rozmisťuje místnosti, přitom vyznamenává se laciným rozpočtem a vkusným zevnějškem.*“ Zároveň byla

Radnice v Tišnově, č. p. 111, nám. Míru, boční (východní) průčelí. (foto: J. Krejčí)

12 SOkA Brno-venkov, fond C 134, inv. č. 236, Zápisy obecního výboru 1883–1904, zápis ze 7. 9. 1904. Fischerova obnova vyhořelé arcibiskupské konsistoře s doplněním neobarokních prvků se uskutečnila v letech 1906–1910, začala tedy až po dokončení tišnovské radnice, v oné době však zřejmě probíhaly přípravné práce.

13 *Architektonický obzor*. Praha: Spolek architektů a inženýrů v království českém, 1906, roč. V, s. 37, tab. 39.

14 S využitím protokolů obecního výboru tuto důležitou fázi rozhodování přiblížil Michal Konečný. Viz KONEČNÝ, pozn. 7, s. 572. Citace uvedené v tomto odstavci pocházejí z jím citovaných protokolů o zasedání obecního výboru. Přitom bylo přihlédnuto i k původním archivním podkladům v SOkA Brno-venkov.

Radnice v Tišnově, č. p. 111, nám. Míru, náhrobní kámen Jiříka Mydláře v sále v přízemí. (foto: J. Krejčí)

Radnice v Tišnově, č. p. 111, nám. Míru, socha anděla štítonoše s městským znakem v zasedacím sále v 1. patře. (foto: J. Krejčí)

Radnice v Tišnově, č. p. 111, nám. Míru, zasedací (nyní obřadní) sál v 1. patře. (foto: J. Krejčí)

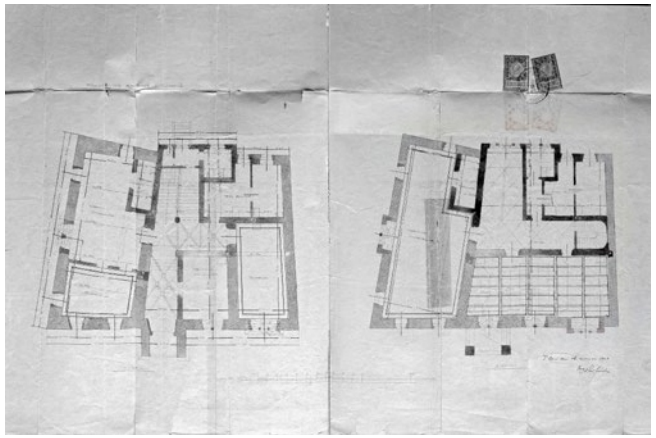

Radnice v Tišnově, č. p. 111, nám. Míru, návrh přestavby – půdorys přízemí a 1. patra, arch. Vladimír Fischer, 1904.
(město Tišnov, archiv stavebního úřadu, foto: J. Krejčí)

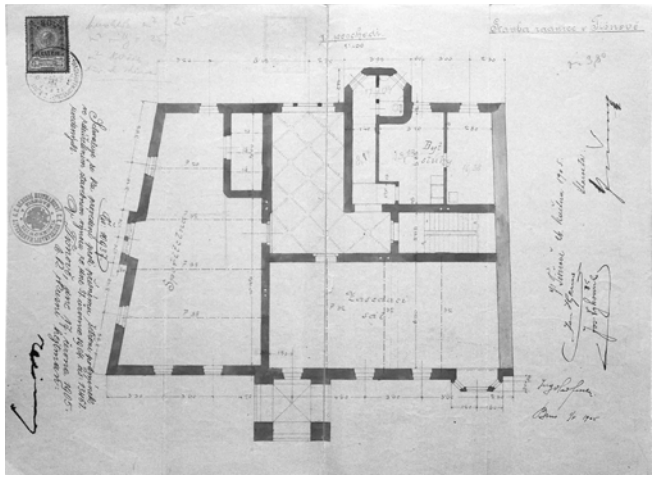

Radnice v Tišnově, č. p. 111, nám. Míru, půdorys 1. patra, V. Fischer, 1905.
(město Tišnov, archiv stavebního úřadu, foto: J. Krejčí)

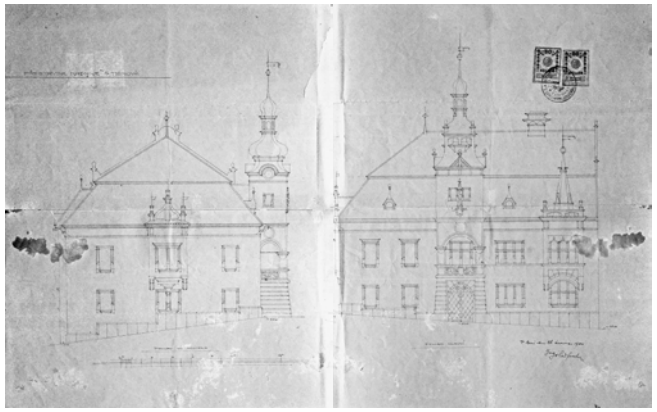

Radnice v Tišnově, č. p. 111, nám. Míru, návrh přestavby – hlavní a boční fasáda, V. Fischer, 1904.
(město Tišnov, archiv stavebního úřadu, foto: J. Krejčí)

vyslovena myšlenka účelné kombinace obou oceněných návrhů. Podoba radnice se tedy stále ještě hledala. Po navýšení rozpočtu předložil Fischer v březnu 1905 obecní radě další projekt, jenž počítal s úplným zbouráním stávající budovy a jejím nahrazením novostavbou. Architekt poukazoval na to, že „*sloh staré renaissance*“ zůstane zachován a stavba bude dražší jen o 500 korun. Návrh nepříjemně překvapil nejen starostu Müllera, ale vyvolal i ostrý nesouhlas MUDr. Josefa Drbala, jednoho z členů obecního výboru, nejhlasitějšího zastánce zachování historické radnice. Drbal dokonce mínil, „ *že by bylo žádoucno ve spojení se spořitelnou zakoupiti místo pro společnou novou budovu v jiném slohu*.“ To se však nestalo.

V archivu stavebního úřadu jsou zachovány některé výkresy Fischerových návrhů pro přestavbu (dat. 26. července 1904) i novostavbu (dat. 1. května 1905).[15] Z půdorysů vyplývá, že u přestavby mělo být zachováno obvodové zdivo a do značné míry i vnitřní rozčlenění, přičemž největším zásahem mělo být vložení tělesa schodiště se síťovou klenbou, na severní straně předstupující v rizalitu. U realizované novostavby byla přece jen zachována jedna starší stěna, na východě, kde k ní přiléhal dům zbořený v šedesátých letech. Fischer se skutečně přidržel dispozice staré radnice – do nové stavby tak mohl integrovat původní sklepy a základy – jen na nádvorní straně vyrovnal vychýlení západního křídla a v krajní ose hlavního průčelí přidal trojboký arkýř. Až na tuto změnu jsou fasády na obou návrzích řešeny obdobně.

Obecní rada iniciovala vypsání výběrového řízení na realizaci stavby v *Moravské orlici* a *Lidových novinách*. V tajném hlasování byli z většího počtu uchazečů vybráni místní stavitelé Josef Vykouřil a Jan Hykrda. Stavební práce pod dozorem Vladimíra Fischera rychle postupovaly, hrubá stavba radnice byla postavena během necelé poloviny roku, od června do podzimu 1905. Slavnostní otevření nové radnice se uskutečnilo 22. září 1906. V roce 1906 budova získala Koehlerovu sgrafitovou výzdobu a kromě toho byly zařizovány interiéry. Radnice sloužila nejen pro správu města a jeho zastupitelstvo, ale také pro spořitelnu, městské muzeum, hudební školu, knihovnu a různé spolky.[16] Hlavní schody byly provedeny z Fischmanova umělého kamene na základě Fischerova doporučení vyzdvihujícího „ *eleganci a lácí*“.[17] V únoru se jednalo o vnitřním zařízení zasedací síně, včetně architektem navržených stolů a lavic; obecní rada rozhodla o provedení z modřínového dřeva a dále o zasklení velkého schodišťového okna nejlevnějším způsobem za 200 korun katedrálním sklem s malým barevným znakem města uprostřed (tuto architektovu alternativu prosadil MUDr. Drbal).[18]

15 Město Tišnov, archiv stavebního úřadu, č. p. 111.
16 OHAREK, Václav. *Tišnovský okres. Vlastivěda moravská* II. Brno, 1923, s. 77.
17 SOkA Brno-venkov, fond C 134, inv. č. 237, Zápisy obecního výboru 1905–1915, Schůze 23. 6. 1905, fol. 37.
18 Ibid., Schůze 9. 2. 1906, fol. 80–81. Odmítnuty další alternativy, nabídky firmy Benedikta Škardy z Brna za 900 a 700 K.

Fischer se přidržel rozčlenění jednopatrové budovy s mansardovou střechou a předsazenou hranolovou věží, prolomenou v patře arkádami. Věž je kryta polygonální lucernou flankovanou čtyřmi rohovými věžičkami; architekt tu zopakoval své řešení ze soutěžního návrhu prostějovské radnice. V protáhlém vstupním vestibulu najdeme řadu historizujících detailů, například shodně řešená neorenesanční ostění portálů; ve stejném stylu je i nástropní svítilna a také rozměrná zrcadla na podestě. Strop pokrývá neogotická dekorační síťová klenba se svorníky s vepsaným písmenem T, která je svedená do konzol se znakem města Tišnova. Pozoruhodné je řešení hlavního schodiště, kde najdeme exkluzívní panelované dřevěné zábradlí s vykrojenými kruhy a kovovými ornamenty. Vstupy na schodiště a do suterénu jsou otevřeny oblouky, které podpírá mohutný sloup. Zasedací (nyní obřadní) sál v 1. patře má trámový záklopový strop se štukovými polopostavami andělů-štítonošů a třemi kovovými korunními lustry neogoticko-secesních forem.

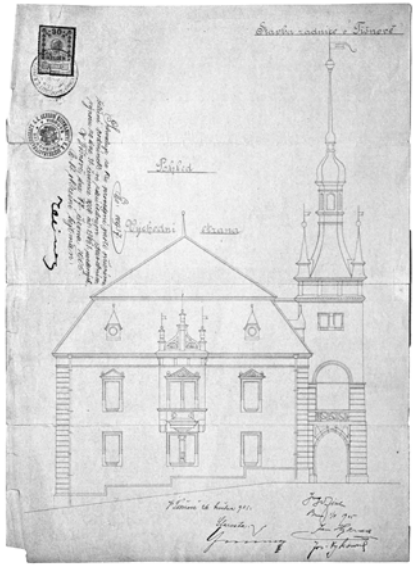

Radnice v Tišnově, č. p. 111, nám. Míru, návrh boční fasády, V. Fischer, 1905. (město Tišnov, archiv stavebního úřadu, foto: J. Krejčí)

Během druhé světové války byly obě průčelí i střecha radnice poškozeny střepinami od náletu. Obnova byla iniciována samotnou obecní radou; pod vedením památkového úřadu v Brně, který navrhl subvenci ve výši 50 000 K, byla započata již roku 1946. Restaurátorské práce na sgrafitech provedl kaseinovými barvami Antonín Zeithammer z Brna-Husovic, který opravil také římsy profilů, ornamenty a plochy. V jedné ze žádostí se píše mj. o zničení barevných skel, která patrně kvůli nedostatku financí nebyla obnovena. Velké vitrážové okno na schodišti bylo obnoveno až v roce 2000. V letech 2002–2003 byla provedena dostavba budovy, jež se přizpůsobila jejímu původnímu architektonickému charakteru.[19] K poslednímu restaurování sgrafit došlo v letech 1994–1995 a 2010.[20]

19 Město Tišnov, archiv stavebního úřadu, č. p. 111. O přístavbě radnice bylo jednáno již roku 1981, tehdy ji měli projektovat architekti Jaroslav a Olga Drápalovi. Realizovaný projekt přístavby vypracovali Ing. Jaroslav Kratochvíl a Ing. arch. Alfred Knopp z Brna v letech 2000–2001.

20 Národní památkový ústav, Územní odborné pracoviště v Brně, Spisový archiv (staré a nové oddělení). V restaurátorské zprávě z roku 1995 je uvedeno, že se jedná o nepravá kolorovaná sgrafita. Za pravá sgrafita jsou považována pouze ta, jež vznikají proškrabováním bez následného kolorování.

KOEHLEROVA VÝZDOBA PRŮČELÍ RADNICE

Malíř Jano Koehler,[21] jeden z předních reprezentantů Sdružení výtvarných umělců moravských a stálý spolupracovník architekta Vladimíra Fischera, navrhl a realizoval sgrafitovou výzdobu fasád tišnovské radnice v roce 1906. Bohuš Sedlák napsal: „*V předjaří roku 1906 zavítal do Tišnova maléreček Jano Koehler, aby si opatřil náměty pro sgrafita na průčelí nové radnice. Marně se sháněl po nějaké městské kronice, po psaných dějinách nebo dokonce archivu. Starobylé, na události bohaté městečko nemělo do té doby o svých dějinách ani řádky. Náměty pro sgrafita jsme sice s tehdejším tajemníkem Toníčkem Zelinkou opatřili, ale za kulturní nedostatky svého rodného města zastyděli jsme se hluboce* (…).“[22] Na koncipování sgrafitové výzdoby, využívající iluzivních architektonických prvků, měl vliv jistě i Fischer. Pojetí fasád tišnovské radnice bezprostředně navazuje na dvě předchozí realizace Fischera a Koehlera v Prostějově: dům stavitele Václava Součka, druhotně charakterizovaný jako výhonek české (neo)renesance, a úpravu pernštejnského zámku pro místní záložnu.[23] Podobnou roli konceptora a autora nápisů, jakou měl v Prostějově Ondřej Přikryl, lékař a literát píšící v hanáckém nářečí, sehráli zřejmě v Tišnově Bohuš Sedlák a Antonín Zelinka. V Podhoráckém muzeu v Předklášteří je uloženo pět původních Koehlerových rozměrných uhlových kartonů pro sgrafita a jeden vertikální pás doplňkového ornamentu, který použil k olemování figur alegorií (Rolnictví, Hornictví a Cechovnictví). Kromě těchto kartonů se v soukromém majetku v Tišnově dochovaly i menší sumární návrhy alegorií Rolnictví a Hornictví a zobrazení Šimona z Tišnova; v detailech se liší od zmíněných kartonů. Koehlerovy realizace prošly několikerým restaurováním, proto muselo dojít k dílčím změnám oproti původnímu stavu.

Sgrafita jsou seřazena podle časové posloupnosti; z 15., 16. a 17. století zobrazují vždy nejvýznamnější událost vztahující se k městu. První sgrafito s námětem z doby husitské zachycuje *Šimona z Tišnova*, významného univerzitního mistra první poloviny 15. století, jenž byl po několik let přítelem a spolupracovníkem mistra Jana Husa. Šimon je považován za iniciátora a spoluautora Dekretu kutnohorského, vydaného roku 1409 králem Václavem IV. Dekret upravil počet hlasů 3:1 v akademické radě pražské univerzity ve prospěch Čechů vůči cizincům. Tím ovšem bylo odstartováno zvýšení národnostního napětí a odchod řady vyučujících i studentů. Na Koehlerově uhlovém návrhu je Šimon z Tišnova zobrazen jako učenec s bílým plnovousem sedící na gotické židli a pozvedající právě pravou ruku s namočeným husím brkem k podpisu důležitého dokumentu; ukazováček druhé

21 Poslední monografie: MALÍKOVÁ, Silvie. *Jano Köhler (1873–1941). S láskou k umění a Bohu (k výstavě GVU v Hodoníně)*. Hodonín, 2013.

22 SEDLÁK, pozn. 11, s. 203.

23 HRUBANOVÁ, Eva. Osamělý výhonek české renesance v Prostějově (dům Hanačka 2). *Zpravodaj Muzea Prostějovska*. 1991, č. 2, s. 40–44; KÜHNDEL, Jan a MATHON, Jaroslav. *Pernštejnský zámek v Prostějově*. Prostějov, 1932.

Šimon z Tišnova, karton pro barevné sgrafito na tišnovské radnici, Jano Koehler, 1906, kresba uhlem, rozměr obrazového pole 240 × 121 cm.
(Podhorácké muzeum, foto: J. Krejčí)

ruky má zdůraznit důležitost Šimonovy účasti i samotného dekretu rozvinutého na gotickém pulpitu. Knihovní regál v pozadí je završen cimbuřím, na němž spočívají lebka a přesýpací hodiny. Tím jsou naznačeny budoucí děje, včetně jejich pro mnohé smrtonosných důsledků. Koehler, velmi pečlivý u historických detailů, zobrazil však dobové národně-obrozenecké a literární představy o tomto období, které aktualizoval secesními, folklórními i historizujícími prvky. Šimon z Tišnova nebyl až do svého konce života zastáncem viklefismu, nýbrž později se od něj pod vlivem Štěpána z Pálče distancoval a vrátil se zpět ke katolicismu.[24] Kromě četných jiných spisů napsal poté i traktát proti přijímání podobojí. Nebyl tedy typickým představitelem husitství, což konceptorům sgrafit asi nebylo známo; zdá se, že v roce 1906 šlo především o otázku národnostní a ztvárnění domněle slavné historické epochy.

Druhé sgrafito zobrazuje abatyši cisterciáckého kláštera Porta coeli *Barboru Konickou ze Švábenic*, jak dne 18. dubna roku 1554 uděluje Tišnovu městská privilegia jako základ jeho dalšího rozvoje. Na tomto sgrafitu jsou nejvíce patrné rozdíly mezi původním návrhem a konečným výsledkem Koehlerovy práce (nebo následků pozdějších restaurování). Zatímco uhlový návrh zobrazuje portál pouze náznakově a klade důraz na postavy v popředí, na sgrafitu jsou prvky architektury propracovány o něco podrobněji. Tišnovští měšťané jsou zastoupeni purkmistrem v doprovodu vyšňořeného chlapečka, nesoucího střapci ozdobenou sametovou podložku pro dokument, který Barbora předává. Výjev se odehrává na pozadí románsko-gotické budovy kláštera Porta coeli. U postavy Barbory Konické za Švábenic chtěl malíř zřejmě vyjádřit nekompromisnost jejího boje za zachování klášterních budov, pozemků a dávek z nich plynoucích. Tento boj byla nucena svést ze zadluženým a ziskuchtivým

24 Štěpán z Pálče byl Husův bývalý žák i spolupracovník, později však jeho největší kostnický odpůrce. ODLOŽILÍK, Otakar. Z počátků husitství na Moravě. Šimon z Tišnova a Jan Vavřincův z Račic. *Časopis Matice moravské.* 1925, roč. IL, s. 1–170.

Vlevo **Abatyše Barbora Konická ze Švábenic uděluje roku 1554 Tišnovu městská privilegia, karton pro barevné sgrafito na tišnovské radnici, Jano Koehler, 1906, kresba uhlem, 274,5 × 173 cm (chybí dolní díl).** (Podhorácké muzeum, foto: J. Krejčí)
Vpravo **Realizované sgrafito.** (foto: NPÚ v Brně, M. Zavadil)

Janem z Pernštejna, jenž si na ně činil nárok.[25] Jedním z jeho argumentů byl nízký počet řeholnic (pouhé tři), i proto vyhrožoval zánikem a sekularizací klášterních budov. Jan si totiž předtím od kláštera půjčil větší obnos. Nakonec napsala abatyše stížnost císaři Ferdinandu I., který se za ni postavil a nařídil Janovi vrácení zabaveného majetku i dlužné částky. Protože tišnovští měšťané byli předtím v názoru na správu klášterního majetku rozděleni, musela jim Barbora nejen v obšírném dokumentu potvrdit stará privilegia, ale nově jim poskytnout i právo vařit a prodávat v určené době pivo. Měla tedy nespornou zásluhu na pozdější prosperitě města.[26]

Ze 17. století je zobrazena tragédie, ke které zde došlo na *Štědrý den 1620*, když se polští kozáci z regimentu lisovčíků vraceli z bitvy na Bílé hoře přes Tišnov.[27] Lisovčíci byli najati rakouským císařem Ferdinandem II., aby pomohli rozhodnout

25 Je nutné dodat, že Janův obří nezaplatitelný dluh vznikl již v předchozích generacích tohoto rodu, hlavně kvůli mnoha současně rozestavěným zámeckým a jiným stavbám jeho otce Vratislava, který například stavěl zámek v Litomyšli, podle slezského vzoru zámek v Prostějově a další.
26 Podrobněji o této osobnosti viz DOLEŽEL, LACINA a ZACPAL, pozn. 7, s. 288–292, 598–599.
27 Ibid., s. 295–296. Podrobněji SEDLÁK, pozn. 11, s. 19–21.

Štědrý den v Tišnově roku 1620, karton pro barevné sgrafito na tišnovské radnici, Jano Koehler, 1906, kresba uhlem, 318 × 189 cm.
(Podhorácké muzeum, foto: J. Krejčí)

výsledek bitvy ve prospěch katolíků. Město, ovládané tehdy převážně evangelickými stavy, vyplenili a velitel rozťal purkmistru Jiříku Mydlářovi palašem hlavu. Purkmistr údajně vyšel v čele procesí z kostela sv. Václava spolu s dalšími představiteli obecní rady žoldnéřům vstříc a slíbil jim splnění stanovených podmínek výpalného, ale žoldnéři Tišnov vypálili, vydrancovali a měšťany pozabíjeli. Předtím byli cestou častokrát přepadáni a zabíjeni ze zálohy; to se týkalo i jejich dvou poslů vyslaných do lomnického zámku. Na Koehlerově výjevu je zobrazen vyděšený postarší muž v kabátci podšitém kožešinou, který si dlaní zakrývá holé temeno hlavy. Proti němu stojí nelítostný kozácký hejtman s kožešinovou čepicí, napřahující šavli k smrtícímu úderu. Kozák v dlouhém kabátci, plášti a jezdeckých botách s ostruhami stojí pod stromem, kde mají lisovčíci postavený stan. V pozadí obou postav je vidět věž děkanského kostela sv. Václava a masakr měšťanů s procesními korouhvemi v Klášterské ulici. Kromě uhlového kartonu existuje ještě lyričtější kresba, která snad sloužila jako návrh barevného řešení výjevu.[28] Na kresbě zdůraznil Koehler bílé sněhové plochy a vánoční atmosféru městečka v kontrastu s brutálním výjevem masakru. Sgrafito na průčelí radnice je i odkazem na druhotné umístění mramorového náhrobního kamene Jiříka Mydláře uvnitř budovy.

Alegorii *Rolnictví*, jednoho z hlavních zdrojů obživy tišnovského obyvatelstva, ztělesňuje postava orajícího sedláka. Figura je vsazena v iluzivní edikule s baňatými sloupy. Výjev je téměř celý laděn do monochromních odstínů hnědé, s výjimkou temně modré oblohy. Modelaci figury i pozadí podporuje šrafování různé hustoty, směru i tloušťky, prozrazující, že Koehler byl precizní kreslíř, ovlivněný Josefem Mánesem, Mikolášem Alšem, Františkem Ženíškem a dalšími umělci, kteří

28 Uložena v soukromé sbírce v Tišnově. Foto viz: FRANKEOVÁ, Petra. *Tišnov fotorevue*. Tišnov, 1994.

Alegorie Hornictví, karton pro barevné sgrafito na tišnovské radnici, Jano Koehler, 1906, kresba uhlem, 240 × 147,5 cm.
(Podhorácké muzeum, foto: J. Krejčí)

Alegorie Cechovnictví, karton pro barevné sgrafito na tišnovské radnici, Jano Koehler, 1906, kresba uhlem, 240 × 121 cm.
(Podhorácké muzeum, foto: J. Krejčí)

zobrazovali české národnostní ideje. Oráč je oděn do prostého oděvu, pracovního kroje. Má klobouk s širokou krempou, halenu a vestu, přiléhající kalhoty stažené do ozdobného pásku a na nohách kožené boty až pod kolena. Postava orajícího sedláka může být skrytou připomínkou jména jednoho z autorů programu výzdoby radnice, Bohuše Sedláka, místního knihovníka, redaktora, archiváře i divadelního ochotníka.

Pro alegorii *Hornictví* je zachován uhlový karton, jenž je výrazně geometricky rozdělen na vertikální a horizontální linie, protože Koehler byl nucen výjev zúžit. Havíř s krumpáčem se opírá kolenem o velký balvan s nápisem: KVĚTNICE HORA, BESÉNEK VODA, DRAŽŠÍ NEŽ CELÁ MORAVA.[29] Havíř nese rozsvícený hornický kahan s hákem na zavěšení ve štole. Není možno opomenout opět výrazný akcent národnosti, ať už vědomý, či bezděčný, který se projevuje v tom, že

29 Na kartonu je slovo BEZSÉNEK (starší podoba názvu).

havíř má kožené boty s řemínky přes lýtka, které by k práci v hornické štole byly absolutně nevhodné. Koehler použil starší obrozenecké vzory bájných reků, vyjádřené mj. slovanskou, valašskou, slovenskou či chodskou obuví, jak to známe od Mánesa či Alše, zkrátka prototypy vhodné pro vyjádření slovanské i české národnostní sounáležitosti. Bylo tedy nutné z kresby vyčíst, že nejde o havíře německého.

Třetí z alegorií představuje *Cechovnictví* . Jako představitele četných cechů, působících celá staletí v Tišnově, si Koehler vybral vrchního soukenického mistra, který je zároveň správcem cechovní pokladnice. Jeho postava též reprezentuje měšťanský stav. Po předepsané cestě po zahraničních řemeslnických dílnách a mistrovské zkoušce uděluje cechmistr tovaryšům mistrovské osvědčení. Obřadem se čtením artikulů a vypitím obsahu vysoké cínové cechovní konvice počínala dráha nového mistra. Cechmistr, s výrazným knírem oděný v kabátci a s kloboukem na hlavě, drží pergamen s cechovními artikuly. Má ostražitý výraz strážce cechovní truhlice, jeho pohled zračí i stavovskou hrdost.

Na kratší boční fasádě najdeme čtyři větší sgrafita, orámovaná vesměs vegetabilními ornamenty. První zleva zobrazuje empírovou vázu s folklórně stylizovanými květinami. V druhém poli najdeme secesně ztvárněnou dívčí polopostavu s mečem a váhami – *Spravedlnost*. Písař píšící brkem do otevřené knihy na třetím sgrafitu (za arkýřem) symbolizuje úřední budovu. Na čtvrtém je gotizující nápis: „*Přestavěno L. P. 1905.*“ Na arkýři pod okny hlásá sgrafitový nápis: „*Tento dům ať potrvá až do konce světa, Tišnováci zůstanou po něm čtyři léta.*“ Je to obdoba říkanky již zmíněného básníka Ondřeje Přikryla na prostějovském zámku: „*Hanák tade bode do skonání světa. Tento staré zámek del o štere leta.*“

U doplňkových ornamentů je patrné, že Koehler dokázal velmi dobře využívat nejen znalosti středověkých a renesančních nástěnných maleb, ale zejména iluminovaných rukopisů, dřevořezeb a rytin, které získal patrně při svém školení na Akademii v Praze, ale i při pobytu v Německu. Jeho figurální sgrafita doplňují ornamenty s různým stupněm folklórní a/nebo secesní stylizace rostlin či jejich částí; používá třeba ornament mušlovitého, penízkovitého nebo tobolkovitého tvaru. Fantaskní nápady a také symboly jsou viditelné na různých částech budovy. Zde mohl umělec naplno rozvinout svou invenci. Obludy lze nalézt například ve dvou menších zrcadlových sgrafitových polích ve štítu boční fasády. Fantaskní tvorové jsou hybridními bytostmi, které mají hřbety a ocasy krokodýla, nohy z psa, kočky nebo kopytníka. Hlavy s podlouhlými tlamami, které se otáčejí dozadu, mají límec (nebo „vějíř“) jako chameleón, případně bájné bytosti, baziliškové, symbolizující ďábla. Na sgrafitovém vlysu, respektive pásu pod střešní římsou hlavní fasády, je spletitý rostlinný ornament (snad vinná réva), doplněný pitoreskní opičkou s pohárem a zdvihnutým ocasem, která má holou, téměř lidskou hlavu.[30] Pozdně gotickou nebo raně barokní stylizaci, inspirovanou „Tanci smrti“ má sgrafitové pole s funerální stuhou a třemi lebkami, z nichž jedna je okřídlená. Za arkýřem je hlava havíře v kutně a na okraji zcela vpravo drobná postava štítonoše, v pásovém vlysu pravé části hlavní fasády také šašek s lebkou, Koehlerův symbolický autoportrét. Po stranách arkýře vytvořil menší obdélníková sgrafita se jmény obou tvůrců, poblíž je uveden rok přestavby radnice 1905.

30 Námět opic s poháry a výhonem vinné révy, pijících víno ze sudu ve sklípku, obsahuje např. Codex Buranus z 12. a 13. století ve Státní knihovně v Mnichově (kde Koehler pobýval).

KONTRIBUČENSKÁ ZÁLOŽNA S HOTELEM A RESTAURACÍ (POZDĚJI HOTEL KVĚTNICE)

V letech 1908–1909 byla podle Fischerova projektu z roku 1907 postavena Kontribučenská záložna s hotelem a restaurací, nyní hotel Květnice na náměstí Míru 120.[31] Dvoupatrová neobarokní stavba se secesními prvky je inspirována díly architekta Friedricha Ohmanna, zejména jeho hotelem Central v Praze z let 1899–1901. Mohutný nárožní blok má sedlovou střechu a nad středovou osou

Hotel Květnice, č. p. 120, nám. Míru / Komenského nám. (foto: J. Krejčí)

31 Kontribučenská záložna v Tišnově, založená již roku 1864, byla nejstarším peněžním ústavem tišnovského okresu. Podrobněji viz KOUTNÝ, Josef. Lidové peněžní ústavy okresu tišnovského, In: *Katalog podhorácké výstavy v Tišnově*. Tišnov 1927, s. 95–97.; Město Tišnov, archiv stavebního úřadu, č. p. 120: Nejsou zachovány původní plány, pouze návrhy dalších úprav a rekonstrukcí, např. projekt stavitele Kučery pro RaJ Brno-venkov, schválený r. 1978, projekt Ing. arch. Jitky Vlhové pro nájemce Ekostavby Brno (1993, kolaudační rozhodnutí 31. 5. 1994) či projekt vestavby Centra služeb pro turisty do Komenského nám. a celkové opravy fasád (2016–2017).

Hotel Květnice, č. p. 120, průčelí do nám. Míru, suprafenestra se štukovým reliéfem.
(foto: J. Krejčí)

do náměstí segmentový štít s kruhovým vikýřovým oknem lemovaným štukovou vavřínovou girlandou. Restaurace v přízemí má zaoblený nárožní prostor vyrovnávající spojení křídel budovy v tupém úhlu. Osvětlují ji široká trojdílná okna s půlkruhovými záklenky a projmutými šambránami. Shodně je utvářen portál hlavního vstupu, dokonce i s okosenou patkou, což by mohla být aluze na středověký portál a konkrétně na Porta coeli jako největší turistickou atrakci Tišnovska. Obě fasády jsou pětiosé, ale ta, jež se obrací do náměstí Míru, je hlavní, s nárožní bosáží, zatímco průčelí do náměstí Komenského je opticky zúženo bosovaným středovým rizalitem a zvlněnými římsami nad krajními osami, čímž se zároveň harmonizují dvě výškové úrovně přízemí stavby ve svažitém terénu (boční část se suterénním polopatrem je nižší). Působivým prvkem je šedá linkrustová omítka kontrastující s hladkými světlými plochami. Architekt zde hravým způsobem kombinoval prvky neobaroka s ojedinělými motivy geometrické secese – na bočním průčelí jsou zvláště nápadné dva malé, půlkruhově završené střešní štíty s kovovými nástavci.

První patro budovy lze vnímat jako piano nobile díky bohaté reliéfní výzdobě u okenních šambrán. Ve středových kruhových polích suprafenester se střídají motivy: zemědělské náčiní – kohout – džbán. Zemědělská a chovatelská symbolika je rozvedena prostřednictvím dalších vysokých reliéfů po stranách kruhu: k náčiní náleží plná mísa a snop klasů, ke kohoutovi dva holubi a králík, ke džbánu rozkrojený chléb a mísa s plody země. K poslání budovy se bezprostředně vztahují reliéfy na parapetech nárožních oken s dvěma opakujícími se náměty: 1) krojované děvče vkládající peníz do pokladničky, naproti ní včelí úl jako symbol pracovitosti, prozíravosti a hojnosti, 2) šohaj počtář upřeně hledící na tabulku s nápisem 1 + 1 = 2, naproti němu bankovní trezor s účetním fasciklem. Všechny reliéfy jsou doplněny stylizovanými vegetabilními ornamenty. Inklinace jejich autora, zatím neznámého sochaře, k secesnímu folklorismu má dobové ukotvení; k němu tendovalo Sdružení výtvarných umělců moravských, založené v roce 1907 v Hodoníně. Dodejme ještě, že velmi průhledná symbolika práce a spoření byla v oné době u bankovních domů preferována.

VILA LUDMILY BASTLOVÉ

V době zániku první Československé republiky Vladimír Fischer uzavřel své rozsáhlé architektonické dílo. Už ve druhé polovině třicátých let množství jeho realizací silně pokleslo; jedná se o pouhé tři stavby a jednou z nich je vila v Tišnově pod Klucaninou na nároží ulic Purkyňovy (č. 733) a Alšovy, kterou v letech 1936–1937 nechal postavit MUDr. Karel Bastl z Bučovic pro svoji manželku Ludmilu.[32] Tato volně stojící jednopatrová stavba je považována za kvalitní příklad funkcionalistické vilové architektury.[33] V úplném závěru své tvorby tak Fischer překročil hranici mezi umírněným konstruktivismem, typickým pro jeho meziválečné stavby, a čistým, „bílým“ funkcionalismem. Podrobnější rozbor by si vyžádal komparaci s dalšími vilami, což rozsah tohoto článku už nedovoluje.

ZÁVĚR

Fischerovy tři tišnovské stavby z prvního decennia 20. století tvoří relativně uceleny soubor. Jedná se o veřejné stavby stylově příslušející k pozdnímu historicismu. Pod tímto souhrnným označením se však mohou ukrývat různorodé přístupy, dokonce i u jediného autora v krátkém časovém rozpětí. Nejinak tomu bylo u Vladimíra Fischera ve městě pod Květnicí. Variabilita vyplývala jak z celkových proměn architektonické koncepce v počátcích jeho tvůrčí dráhy, tak z různého určení tří budov, jež mělo být vyjádřeno i za pomoci sochařství a malířství.

Zadání návrhu školy na Riegrově ulici souviselo s Fischerovou tehdejší funkcí úředníka stavební služby moravského místodržitelství. Z dvojciferného počtu jeho školních budov je ta tišnovská nejstarší (doložená), hned po české státní reálce v Brně na rohu ulic Botanické a Antonínské z let 1902–1903. Typologicky má ovšem blíže k jeho následujícím školním stavbám v Nové Říši, Jimramově a Veverské Bítýšce. Jsou to, stejně jako tišnovská škola, kompaktní blokové stavby s rizalitem, jejichž styl byl inspirován klasicizujícím barokem. U hotelu Květnice převážilo

32 OSOLSOBĚ a FILIP, pozn. 1, s. 66, 78.
33 KONEČNÝ, pozn. 7, s. 581.

Radnice v Tišnově, č. p. 111, nám. Míru, hlavní schodiště.
(foto: J. Krejčí)

neobarokně-secesní pojetí, k jehož účinu přispívá bohatá reliéfní výzdoba. Již uvedená návaznost na dílo Friedricha Ohmanna, významného architekta, který působil ve Vídni i v Praze, je ovšem u Fischera korigována větší mírou racionality, důrazem na geometrickou strukturu, často vyvažovanou hravým, někdy až burleskním detailem.[34]

Pro budovu radnice je charakteristická nápaditost a materiálová pestrost; tradičnější motivy jsou zde kombinovány s nadčasovými neoklasicistními prvky. Prvořadým inspiračním zdrojem byl ovšem dosud doznívající vliv české neorenesance aarchi tektů Antonína Wiehla, Jana Kouly či Jana Vejrycha, autora několika radnic v tomto stylu. Tišnovskou radnici Fischer projektoval již na počátku své umělecké dráhy v letech 1905–1906, tedy v době, kdy byl stále ovlivněn svými pražskými učiteli jakožto příslušníky poslední generace prosazující myšlenky národního obrození. Zároveň je patrné, že v devadesátých letech získal cenné zkušenosti při praktikování ve Vídni a tišnovská radnice ukazuje spojení obou podnětů: pražského (česká neorenesance) a vídeňského, zejména v traktování interiérových detailů. Může být překvapivé, že v interiéru na rozdíl od exteriéru je zastoupena neogotika; volným vzorem mohla být vídeňská radnice od Friedricha von Schmidta s precizně propracovanými vnitřními prostorami. Důležitý podíl Jana Koehlera jako autora sgrafitové výzdoby zároveň ukazuje na aspiraci specificky moravského stylu s příznačnou rustikalizací a akcenty folklorismu, což je spojováno s odkazy na historii městečka i na původní stavbu.

34 Jak je tomu např. u činžovních domů, které navrhoval pro brněnského stavitele Fritze Schmeera. Viz OSOLSOBĚ, Jana a FILIP Aleš. Brněnský stavitel Friedrich Wilhelm Schmeer (1875–1941). In: *Brno v minulosti a dnes*. Brno: Archiv města Brna, 2009, sv. 22, s. 231–258, zde s. 246–247.

PRAMENY A VÝBĚR Z LITERATURY

Státní okresní archiv Brno-venkov se sídlem v Rajhradě (SOkA Brno-venkov):
fond C – 134 Archiv města Tišnova:
inv. č. 236 Zastupitelstvo, 1883–1904, inv. č. 237 Zápisy obecního výboru 1905–1915;
inv. č. 464 Statut města, popis znaku, informace pro okresní hejtmanství;
inv. č. 511 Stavební záležitosti Obecné a měšťanské školy, 1885–1911;
inv. č. 584 Zřízení dívčí měšťanské školy, 1892–1903.

Archiv Národního památkového ústavu, Územního odborného pracoviště v Brně:
Tišnov: radnice — restaurování sgrafit a erbů, 1995, SIG. 328/2-R, RP dveří v interiéru 1. a 2. poschodí, 1998, SIG. 581/5.

Archivní fond bývalého Památkového úřadu pro Moravu a Slezsko, P (profánní), kart. 175, složka 49, okres: Tišnov, místo: Tišnov, věc: Soupis památek. Tamtéž, složka 56, okres: Tišnov, místo: Tišnov, věc: Radnice.

Archiv VUT v Brně:
fond Osobní spisy (Vladimír Fischer), karton F2.

Město Tišnov, archiv stavebního úřadu:
č. p. 111, 120, 312.

DOLEŽEL, Jiří, LACINA, Jan a ZACPAL, Josef, eds. *Tišnov: příroda, dějiny, památky, lidé.* Tišnov: Město Tišnov, 2013. ISBN 978-80-260-5294-4.

FRANKEOVÁ, Petra. *Tišnov fotorevue*. Tišnov, 1994.

HÁJEK, Jan. *Čtení o starém Tišnově*. Tišnov, 1986.

HÁJEK, Jan. *Ze starého Tišnova*, 1. díl. Tišnov, 1992.

Katalog podhorácké výstavy v Tišnově od 3. do 31. července 1927. Tišnov, 1927.

KIBIC, Karel a FIŠERA, Zdeněk. *Historické radnice Čech, Moravy a Slezska, díl 1–2*. Praha: Libri, 2009–2010. ISBN 978-80-7277-438-8.

LACINA, Jan a FIC, Karel. *Tišnov a Tišnovsko: průvodce Tišnovem a Tišnovskem.* Tišnov: Město Tišnov, 2004.

MALÍKOVÁ, Silvie. *Jano Köhler (1873–1941). S láskou k umění a Bohu* (k výstavě GVU v Hodoníně). Hodonín, 2013. ISBN 978-80-85015-64-5.

OHAREK, Václav. *Tišnovský okres. Vlastivěda moravská* II. Brno, 1923.

OSOLSOBĚ, Jana a FILIP, Aleš. Veliká versatilnost v oboru staveb všech druhů a nevšední píle odborná. Architekt Vladimír Fischer (1870–1947) a jeho stavebníci, spolupracovníci a pokračovatelé. In: PACKOVÁ Ludmila a ZEMAN, Pavel, eds. *Brno před sto lety v osudech jeho obyvatel*. Brno: Diecézní muzeum, 2018, s. 62–80. ISBN 978-80-270-4794-9.

SEDLÁK, Bohuš. *V závětří Květnice. Kapitoly z dějin města Tišnova.* Blansko, 1948.

KLÍČOVÁ SLOVA: Tišnov, tišnovská radnice, škola na Riegrově ulici v Tišnově, hotel Květnice v Tišnově, architekt Vladimír Fischer, malíř Jano Koehler, barevná sgrafita

Zusammenfassung

DAS RATHAUS UND WEITERE BAUWERKE DES ARCHITEKTEN VLADIMÍR FISCHER IN TIŠNOV

DIE ZUSAMMENARBEIT MIT DEM MALER JANO KOEHLER

Dieser Beitrag ist den frühen Bauwerken des Brünner Architekten Vladimír Fischer (1870–1947) in der Stadt Tišnov gewidmet. Gegenstand der Analyse sind dessen drei späthistoristischen Bauwerke aus dem ersten Jahrzehnt des 20. Jahrhunderts: die Volks- und Bürgerschule für Mädchen (Nr. 312) in der Straße Riegrova, das Rathaus (Nr. 111) und die Kontributionskasse mit Hotel und Restaurant (heute Hotel Květnice, Nr. 120) auf dem Platz náměstí Míru. Jedes dieser Bauwerke verfügt über ein etwas anderes stilistisches Konzept und zur Darstellung ihrer jeweiligen Bestimmung tragen Bildhauerei und Malerei bei. Die relativ schlichte Mädchenschule fällt in ihrem Stil unter den klassizistischen Neobarock und steht am Anfang einer Reihe von Schulgebäuden von Fischer in Nová Říše, Jimramov oder Veverská Bítýška. Für das Rathaus war der Einfluss der tschechischen Neorenaissance bestimmend, die neogotischen Motive im Interieur könnten auch auf das Wiener Rathaus des Architekten Friedrich von Schmidt verweisen. Ein wichtiger Beitrag von Jano Koehler als Urheber der Sgraffito-Verzierung der Fassaden weist gleichzeitig auf das Bestreben nach einem spezifisch mährischen Stil hin, welcher sich durch eine Rustikalisierung, Folklorismus und ein Interesse an der örtlichen Geschichte auszeichnet. Beim Hotel Květnice überwiegt eine neobarock-jugendstilistische Konzeption, die durch das Werk Friedrich Ohmanns inspiriert ist, insbesondere sein Hotel Central in Prag.